

(1) What blessings are said over fruit? Over fruit of the tree one says: "Who creates the fruit of the tree," except for wine, over which one says: "Who creates the fruit of the vine." Over that which grows from the ground one says: "Who creates the fruit of the ground," except over bread, for which one says: "Who brings forth bread from the earth." Over vegetables one says: "Who creates the fruit of the ground;" Rabbi Yehudah, however, says: "Who creates diverse kinds of herbs."

(2) If one says over fruit of a tree the blessing, "Who creates the fruit of the ground," he has performed his obligation. But if he said over produce of the ground, "Who creates the fruit of the tree," he has not performed his obligation; if he says "By Whose word all things exist" over any of them, he has performed his obligation.

(3) Over anything which does not grow from the earth one says: "By Whose word all things exist." Over vinegar, over *novelot* [unripe fruit that has fallen from the tree], and over locust one says: "By Whose word all things exist." [On milk, cheese and eggs one says: "By Whose word all things exist."] Rabbi Yehudah

רבנו עובדיה מברטנורא

א כיצד מברכין. חוץ מן היין. שמתוך חשיבותו קבעו לו ברכה לעצמו. וכן הפת: **בורא מיני דשאים.** לפי שיש בכלל פרי האדמה דשאים ורעים כגון קטניות, ור' יהודה בעי היבר ברכה לכל מין ומין. ואין הלכה כר' יהודה. והא דתנן על הירקות אומר בורא פרי האדמה, הני מילי ירקות שדרכן לאכלן חיין ואכלן חיין, או שדרכן לאכלן מבושלים ואכלן מבושלים. אבל אותן שדרכן לאכלן חיין ואכלן מבושלים, או שדרכן לאכלן מבושלים ואכלן חיין, אינו מברך עליהן אלא שהכל. וירקות שאוכלין אותם בין חיין בין מבושלים, מברכין עליהן בורא פרי האדמה בין חיין בין מבושלים: **ב ברוך על פירות האילן וכו'.** כל היכא דכי שקלי לפירא איתיה לענף, ואותו הענף עצמו חוזר ומוציא פרי לשנה האחרת, מקרי אילן, ומברכין על פירותיו בורא פרי העץ. אבל היכא דכי שקלת ליה לפרי לא ישאר ענף שיחזור ויוציא פרי לשנה האחרת, אין מברכין על הפירות אלא בורא פרי האדמה: **על כולם אם אמר שהכל יצא.** ואפילו על הפת ועל היין. ומיהו לכתחלה אין לאכול שום פרי, אם

says: Over anything to which a kind of curse is attached no benediction is said [and the things just mentioned come under this heading].

(4) If one has several varieties before him, Rabbi Yehudah says: If there is among them something of the seven species [enumerated in Deuteronomy 8:8], he preceeds with the blessing over that, but the Sages say: He may make the blessing over any kind

that he chooses [the law is in accordance with the Sages].

(5) A blessing said over the wine taken before the meal [as an appetizer] serves also for the wine taken after the meal [before Grace (after the meal) is said]. A blessing over *parperet* before the meal serves for *parperet* after the meal [*parperet* is that which accompanies bread and *parperet* may be eaten as hors d'oeuvres before the meal, or as a desert after the meal]. A blessing over bread serves for the *parperet*, but a blessing over the *parperet* does not serve for the bread. The School of Shammai say: Neither [does it serve] for a cooked dish.

(6) If [those at the table] are sitting upright [i.e., do not form a party], each one

רבנו עובדיה מברטנורא

אינו יודע תחלה שיברך עליו ברכה הראויה לו: **ג נובלות**. פירות שנפלו מן האילן קודם שנתבשל כל צרכן: **גובאי**. חגבים טהורים: **מין קללה**. נובלות וגובאי על ידי קללה הן באים ואין הלכה כר' יהודה: **ד מין שבעה**. חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון זית ותמרים. דהני עדיפי הואיל ונשתבחה בהן ארץ ישראל: **מברך על איזה מהן שירצה**. דחביב עדיף. והלכה כחכמים: **ה פטר את היין שלאחר המזון**. הני מילי בשבתות וימים טובים שרגילים לקבוע על היין לאחר המזון, וכשברך על היין לפני המזון אדעתא דהכי ברך, אבל בשאר ימים שאין רגילים לקבוע עצמן על היין לאחר המזון, אין היין שלפני המזון פוטר היין שלאחר המזון. וכל לאחר המזון דתנן במתניתין, היינו לאחר שסלקו ידיהם מן הפת, קודם שיברכו ברכת המזון: **פרפרת**. כל דבר שמלפתים בו את הפת כגון בשר וביצים ודגים, קרויים פרפרת. ופעמים שהיו מביאים פרפראות קודם סעודה להמשיך האכילה, וחזורים ומביאים פרפראות אחרות לאחר הסעודה, אחר שמשכו ידיהם מן הפת: **מעשה קדרה**. כגון הריפות וגרש כרמל וקמח שנתבשל במים, כגון הלביבות וכיוצא בהן. ואית דמפרשי פרפרת דתמני, פת הצנומה בקערה שאין בה מראה לחם, דמברכים עליה בורא מיני מזונות. והשתא נחא דאצטרך לאשמועינן ברך על הפרפרת לא פטר את הפת, אע"ג דהיא נמי מין פת, אבל מעשה קדרה פטר. ובית שמאי סברי, כשם שאם ברך על הפרפרת לא פטר את הפת, כך לא פטר מעשה קדרה. ואין הלכה כבית שמאי: **ו היו יושבים**. בלא הסיבה, וסימן הוא שלא נתוועדו לאכול יחד. שרגילים היו

יהודה אומר, כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו: **ד** היו לפניו מינים הרבה, רבי יהודה אומר, אם יש ביניהם ממין שבעה, מברך עליו. וחכמים אומרים, מברך על איזה מהם שירצה: **ה** ברך על היין שלפני המזון, פטר את היין שלאחר המזון. ברך על הפרפרת שלפני המזון, פטר את הפרפרת שלאחר המזון. ברך על הפת, פטר את הפרפרת על הפרפרת, לא פטר את הפת. בית שמאי אומר, אף לא מעשה קדרה: **ו** היו יושבין

says Grace for himself; if they have reclined, one says Grace for all. If wine is brought to them in the course of the meal, each one says a benediction for himself; if after the meal, one says it for all. The same person recites [the benediction] over the perfume [i.e., spices put on coals and brought in after Grace is said], even though the perfume is not brought in until after the meal [and Grace has intervened between the meal and the wine].

(7) If salted food is set before him and

bread with it, he says a blessing over the salted food and this serves for the bread, since the bread is only subsidiary to it. This is the general principle: Whenever with one kind of food another is taken as subsidiary, a benediction is said over the principal kind and this serves for the subsidiary.

(8) If one has eaten figs, grapes, or pomegranates he says the [full] Grace of three blessings after them; this is the opinion of Rabban Gamliel [he maintains that the full Grace after the meal is required after eating any of the seven species]. The Sages, however, say: One blessing which includes three [i.e., *al ha-mihyah* is sufficient]. Rabbi Akiva says: Even if one ate only boiled vegetables, and that is

רבנו עובדיה מברטנורא

כשמתועדים חבורות אנשים לאכול, שהיו מסובים על המטות ואוכלים ושותים בהסבת שמאל: כל אחד ואחד מברך לעצמו. שלא היה להם קבע סעודה בלא הסיבה. ומיהו אם אמרו ניזיל ניכול נהמא בדוכתא פלן, אע"פ שלא הסיבו כהסיבו דמי, ואחד מברך לכולם, ומצטרפין נמי לזימון: בא להם יין בתוך המזון כל אחד מברך לעצמו. הואיל ואין בית הבליעה פנוי, ואין לב המסובים פונה אל המברך, אלא לבלוע מה שבפיהם. אי נמי חיישינן שמא יחנק כשבא לענות אמן: והוא אומר על המוגמר. המברך ברכת המזון הוא מברך על המוגמר בורא עצי בשמים. ואע"ג דאיכא דעדיף מיניה, אפילו הכי ביון שהתחיל בחדא עביד לאידך: לאחר הסעודה. לאחר ברכת המזון, דהשתא לאו מצרכי הסעודה הוא, אפילו הכי ביון שהתחיל בברכות אחרונות, גומר: מוגמר. רגילין היו להביא אחר הסעודה עצי בשמים במחתה על האש לריח טוב: ז מליח. כל דבר מלוח: שהפת טפלה לו. מי שאכל אכילה גסה מפירות מתוקים ביותר אוכל אחריו דבר מליח לחתך הליחות הנדבקות בגופו מחמת רוב הפירות, ומפני שאינו יכול לאכול המליח לבדו, אוכל מן הפת עמו, אבל

(לְאָכְל), כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ. הַסּוֹב, אֶחָד מְבָרֵךְ לְכֻלָּן. בָּא לָהֶם יַיִן בְּתוֹךְ הַמְּזוֹן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ. לְאַחַר הַמְּזוֹן, אֶחָד מְבָרֵךְ לְכֻלָּם וְהוּא אוֹמֵר עַל הַמּוֹגֵמֵר, אִף עַל פִּי שְׂאִין מִבִּיאִין אֶת הַמּוֹגֵמֵר אֲלֵא לְאַחַר הַסְּעוּדָה: ז הֵבִיאוּ לְפָנָיו מְלִיחַ בְּתַחֲלָה וּפְתַ עִמּוֹ, מְבָרֵךְ עַל הַמְּלִיחַ וּפוֹטֵר אֶת הַפֶּת, שֶׁהַפֶּת טַפְלָה לוֹ. זֶה הַכֶּלֶל, כָּל שֶׁהוּא עֶקֶר וְעִמּוֹ טַפְלָה, מְבָרֵךְ עַל הָעֶקֶר וּפוֹטֵר אֶת הַטַּפְלָה: ח אֲכַל תְּאֵנִים עֲנָבִים וְרִמּוֹנִים, מְבָרֵךְ אַחֲרֵיהֶן שְׁלֹשׁ בְּרֻכּוֹת, דְּבָרֵי רִבֵּן גְּמִלְיָאֵל. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים, בְּרַכָּה אַחַת (מְעִין שְׁלֹשׁ). רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֲפִלוּ אֲכַל שֶׁלֶק

הוא מזונו, מברך אחריו שלש ברכות. השוטה מים לצמא, אומר שהכל נהיה בברו. רבי טרפון אומר, בורא נפשות רבות:

his meal, he says after it the [full] Grace of three blessings. If one drinks water to quench his thirst, he says the benediction, "By Whose word all things exist" [if he drinks to swallow food stuck in his mouth no blessing is required]. Rabbi Tarfon says: [he recites before drinking water] "Who creates many living things and their requirements" [the *halachah* is not like Rabbi Tarfon]

רבנו עובדיה מברטנורא

המליח לבדו עיקר, והפת טפלה לו: ח מברך אחריהן שלש ברכות. דכל שהוא משבעת המינים מברך אחרי שלש ברכות. דסבירא ליה לרבן גמליאל דואכלת ושבעת וברכת לאו אלחם בלבד קאי, אלא אכל שבעת המינים המזוכרים לעיל בפרשה. ובהאי קרא שלש ברכות רמיזי. וברכת, זו ברכת הזן. על הארץ, זו ברכת הארץ. הטובה, זו בונה ירושלים, וכן הוא אומר (דברים ג) החר הטוב הזה: וחכמים אומרים ברכה אחת. מעין שלש ברכות. אם ענבים תאנים ורימונים זיתים ותמרים אכל, מברך על העץ ועל פרי העץ ועל ארץ חמדה טובה וכו' וחותרם על הארץ ועל הפירות. ובארץ ישראל חותרם על הארץ ועל פירותיה. וברכה זו עצמה מברך על היין, אלא שפותח בה על הגפן ועל פרי הגפן. ועל כל דבר הנעשה מחמשת מיני דגן, במקום על העץ ועל פרי העץ, אומר על המחיה ועל הכלכלה, וחותרם על הארץ ועל המחיה: אפילו אכל שלק. של ירק. והוא מזונו, שסומך עליו למזון. מברך שלש ברכות, דואכלת ושבעת אכל מאי דאכל קאי. והלכה כחכמים שאין מברכין שלש ברכות אלא אלחם, ועל שבעת המינים, ברכה אחת מעין שלש, ועל כל שאר דברים, בורא נפשות רבות וחסרונן. ופירוש חסרונן, כמו לחם ומים שאי אפשר להתקיים בלא הם; על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי, כלומר על כל מה שבעולם שגם אם לא נבראו יכולין הבריות להתקיים, ולא נבראו כי אם לתענוג ולתוספת טובה. ומפני שיש בברכה זו שני ענינים, היא ברכה ארוכה ופותחת בברוך וחותרמת בברוך, כדאיתא בירושלמי שחותרמים ברוך אתה ה' חי העולמים: השוטה מים לצמא. דוקא, מברך שהכל, אבל השוטה מים לבלוע מאכל שנתחב לו בגרונו וכיוצא בזה, אינו מברך: רבי טרפון אומר בורא נפשות רבות. מברך לפני שתיית המים. ואין הלכה כר' טרפון, אלא לפניהם מברך שהכל, ולאחריהם בורא נפשות רבות: